Humanitate digitalak: aukerak, erakundeen rol berriak eta elkarlana

udako
euskal unibertsitatea

Iñaki Alegria, Xabier Landabidea eta **Mikel Iruskieta**
(antolatzaileak)

Egitaraua (webgunea)

9:00-9:30 Harrera eta dokumentazio banaketa.
9.30-9:45 Ongi etorria eta aurkezpena.

- **Andres Urrutia**, Euskaltzainburua
- **Kepa Sarasola**, UEUko zuzendaria
- **Iñaki Alegria**, jardunaldiaren antolatzailea

09:45-10:15 HITZALDIA: Humanitate Digitalak (HD). Sarrera, digitalizazioaren aukerak eta erronkak.

- **Rodrigo Agerri** (UPV/EHU, IXA taldea)

10.15-11.00: MAHAI-INGURUA: Digitalizazioa eta Hezkuntza. Moderatzailea: Mikel Iruskieta (UPV/EHU)

- **Montse Maritxalar** (UPV/EHU, IXA, UEU)
- **Joseba Abaitua** (DU)
- **Xabier Mujika** (Berritzegune Nagusia)

11:00-11:30 - Atsedenaldia

11.30-12.15: MAHAI-INGURUA: Hizkuntza eta e-Humanitateak. Moderatzailea: Iñaki Alegria (UPV/EHU, UEU)

- **Dorota Krajewska** (Aziti Bihia taldea, UPV/EHU)
- **Asier Sarasua** (Ahotsak.eus, CodeSyntax)

12.15-13.00 MAHAI-INGURUA: Zientzia sozialak eta komunikazioa. Moderatzailea: Xabier Landabidea (DU, UEU)

- **Joxean Apeztegia** (Berria)
- **Julen Orbegozo Terradillos** (UPV/EHU)

13.00-13.30 HITZALDIA: CLARIN Europako sarea: eHumanitateak eta zientzia sozialak lankidetzarako behar duten hizkuntza azpiegiturak sortzen.

- **Mikel Iruskieta** (UPV/EHU)

13.30: Ondorioak. **Mikel Iruskieta, Xabier Landabidea** eta **Iñaki Alegria** (antolatzaileak)

Laburpena

Era ezberdinetako datu digitalen kudeaketak **paradigma aldaketa** ekarri du diziplina ezberdinetan, baina baita ere eragile sozial eta kulturaletan. Egun, gero eta aukera gehiago dago kudeatzeko jendartean sortzen diren datuak errealitateko esparru anitzetan (giza-jarduerak, klikak, testuak, irudiak eta soinuak, besteak beste) eta kantitate handiagoetan (big data), Konputazio Zientziei esker.

Horrek eta **diziplinartekotasunak ikuspegi enpirizista** ekarri du Humanitateetako eta baita Gizarte-zientzietako komunitate askotan. Gero eta garrantzia handiago du **ikerketa egiteko erabili diren datuak elkarbanatzea**, ikerketak erreproduzitzeko edo, baita ikerketa hobetzeko eta zergatik ez ikerketa zalantzan jartzeko.

Arlo honetan, hasierako galdera digitalizazioak eta Konputazio Zientziek zertan lagun dezaketen aztertzea izan zen, baina egun galdera horren mugak ikusi ondoren, Humanitate Digitaletan bestelakoak dira egiten den galdera: **Zentzua al du digitalki orain arte egiten ibili garena egiteak? Zer da digitalki soilik egin daitekeena? Esparru digitalean sorturiko giza-interakzioak nolakoak dira? Nola eragiten du digitalizazioak ikerketan bertan?**

Euskal Herrian eta euskaraz, ordea, Konputazio zientzietan eta Humanitateetan nahiz Gizarte-zientzietan **ez da diziplinarteko elkarlan handirik** egon. Azken urteetan ordea, euskarazko dokumentuen digitalizazio masiboarekin, sare sozialen eztandarekin eta hizkuntz teknologien hedapenarekin arloen arteko lankidetza abiadura biziz garatzen ari da. Esparru bien artean eremu berriak ere ireki dira; eta historian, hezkuntzan, hizkuntzalaritzan, soziologian, kazetaritzan, zuzenbidean eta beste arlo askotan datuetan oinarritutako tresna eta ikerketa asko garatzen ari dira.

Gure ustez Humanitate digitalak edo **eHumanitateak** izena eman zaion eremu dakartzan aukerak baliatzeko garaian gaude eta Euskal Herrian **aukera handiak ditugu lan interesgarriak** aurrera eramateko. Lan hori bultzatzeko nazioartean **Humanitate Digitalak sustatzeko elkarteak** sortu dira. Euskal Herrian ez dago horrelakorik eta horregatik hain zuzen ere antolatu dugu jardunaldi hau: **elkarte hori nola sor daitekeen hausnartzeko eta jakintza-arloen arteko elkarlana** nola bultzatu daitekeen eztabaidatzeko.

HD ekitaldia

Aurkezpena

Bideo laburpenak

humanitate
ikerketa
ukan
handi
digital
datu
zientzia
euskal
arte
konputazio
egon
galdera
aukera
arlo
esparru
edin
ekarri
baita
sortu
herri
euskara
elkarlan
garatu
gero
egun
elkarte
giza
lan
ezberdin
digitalki
sozial
eremu
gizarte
bultzatu
ordea
aritu
digitalizazioak
soziologia
klik
hain
garrantzi
ikusi
zalantza
elkarbanatze
aldaketa
nahiz
masibo
hasiera
tresna
hizkuntza
data
era
eragin
interesgarri
izen
ireki
diziplinarteko
baliatu
bizi
bi
hausnartu
eztanda
kultural
jardunaldi
historia
ibili
garai
ikuspegi
erabili
paradigma
diziplinartekotasun
muga
edun
zuzenbide
ehumanitateak
soinu
jardueraa
kazetaritza
sustatu
teknologia
eraman
oinarritu
aska
bestelako
irudi
kudeaketa
jakintza
erreproduzitu
zentzu
zertan
hezkuntza
jendarte
dokumentu
hedapen
enpirizista
lankidetza
hizkuntzalaritza
horrelako
komunitate
lagun
kudeatu
nazioarte
ondoren
eragile
interakzioa
digitalizazio
eztabaidatu
kantitate
hobetu
uste
jarri
azken

Ongi etorria

9.30-9:45 Ongi etorria eta aurkezpena.

- **Andres Urrutia**, Euskaltzainburua
- **Kepa Sarasola**, UEUko zuzendaria
- **Iñaki Alegria**, jardunaldiaren antolatzailea

Sarrera hitzaldia

09:45-10:15 HITZALDIA: Humanitate Digitalak (HD).
Sarrera, digitalizazioaren aukerak eta erronkak.

- **Rodrigo Agerri** (UPV/EHU, IXA taldea)

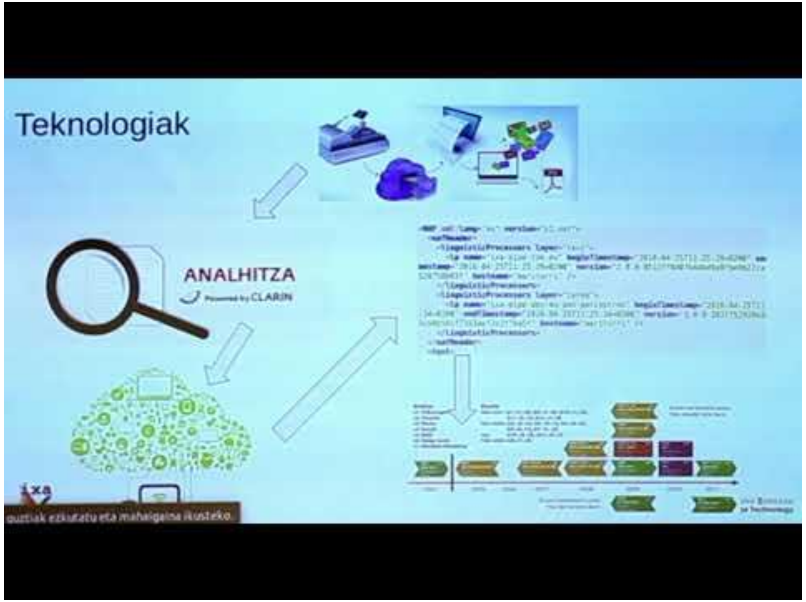

1. mahai-ingurua

10.15-11.00: MAHAI-INGURUA: Digitalizazioa eta Hezkuntza. Moderatzailea: Mikel Iruskieta (UPV/EHU)

- **Montse Maritxalar** (UPV/EHU, IXA, UEU)
- **Joseba Abaitua** (DU)
- **Xabier Mujika** (Berritzegune Nagusia)

2. mahai-ingurua

11.30-12.15: MAHAI-INGURUA: Hizkuntza eta e-Humanitateak. Moderatzailea: Iñaki Alegria (UPV/EHU, UEU)

- **Dorota Krajewska** (Aziti Bihia taldea, UPV/EHU)
- **Asier Sarasua** (Ahotsak.eus, CodeSyntax)

3. mahai-ingurua

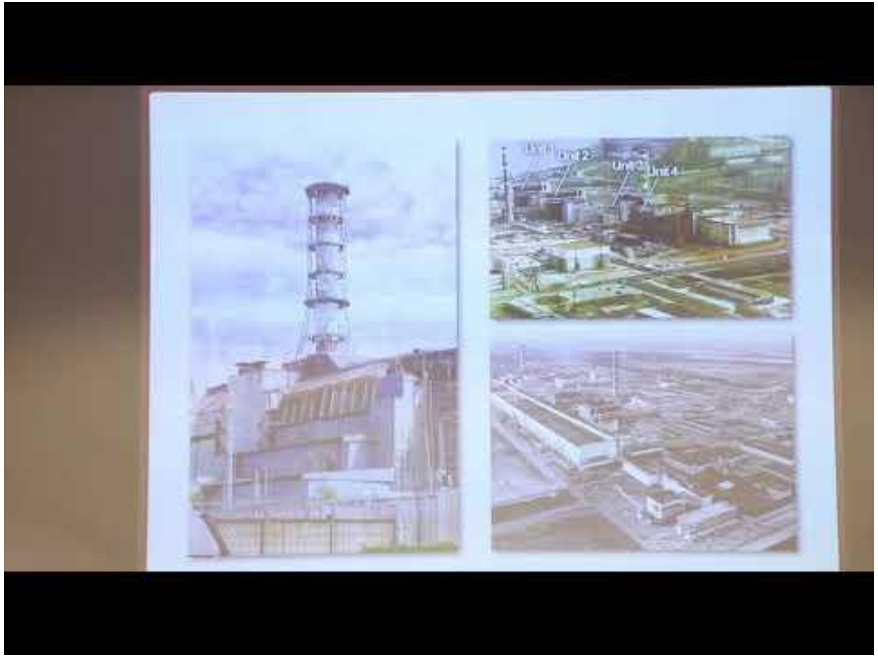

12.15-13.00 MAHAI-INGURUA: Zientzia sozialak eta komunikazioa. Moderatzailea: Xabier Landabidea (DU, UEU)

- **Joxean Apeztegia** (Berria)
- **Julen Orbegozo Terradillos** (UPV/EHU)

Azken hitzaldia

13.00-13.30 HITZALDIA: CLARIN Europako sarea: eHumanitateak eta zientzia sozialak lankidetzarako behar duten hizkuntza azpiegiturak sortzen.

- **Mikel Iruskieta** (UPV/EHU)

- #UI47 Twitter momentua (2019-06-20): Humanitate Digitalak
- UEUren 47. Udako Ikastaroen hasiera ekitaldia Bilbon https://twitter.com/i/moments/1141681144628436992

Ondorioak

LABURPENA

- Humanitate Digitalak sustatuko dituen **erakunde baten beharra** dago. UEU izan daiteke horren bultzatzailea?
  - Jakintza alorren eta praktiken **sakabanaketa**, saretzea eta alorrartekotasuna
  - Humanitate Digitalen eguna antolatu, bilgunetzat
  - Jarraipena eman HDko jardunaldi hauei
- HDak "modan"? Lehiakortasuna/keria ikerketan. **Jendarteari ekarpen txikia** eta enpresek etekin handia?
- Finantzazioaren arazoa. Zer gertatzen da iker-proiektuetan **garatutako teknologia**rekin? **Nork mantenduko ditu?**
- Euskal hezkuntzari dagokionez, **ebidentziak lortzeko (eta adosteko) ikerketa lerro estrategikoa** behar da

13.30: Ondorioak. **Mikel Iruskieta, Xabier Landabidea** eta **Iñaki Alegria** (antolatzaileak)

- Ezkerrean laburpena jarriko dugu, baina ondorio hauek denon artean hartzeko edota eraldatzeko aukera izan da, bertsio osoa hemen:
  - https://docs.google.com/document/d/1YXpqwlD5R1c7Uu5xF7wntep2f5nFqZsWjWlWYVC3x90/edit
- Parte hartzea ziurtatzeko eta beharren analisia egiteko inkesta:
  - https://docs.google.com/forms/d/1ENpa7f4oZhXPPiyg03Pagu_a5HaXUUrD-2vIWKmOhmw/edit?usp=drive_web

HDaren garapena?

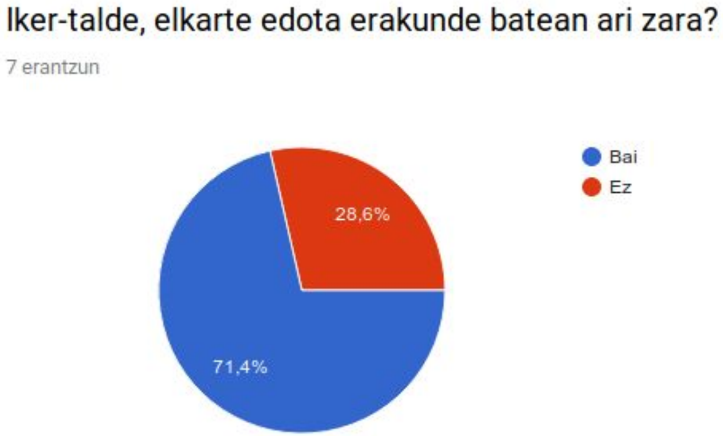

Erantzun dutenen soslaia:

- Liburutegiak: bildumen digitalizazioa eta sare irekian ezagutza eta ondarearen hedapena
- Elhuyar Fundazioa
- DU: Euskal Gaiak - Deustuko Unibertsitatea
- UPV/EHU: Hizkuntzalaritza Konputazionala: Ixa taldea

Eguneroko teknologia eta gabeziak

- Zure lanean teknologia digitalik erabiltzen al duzu? Zein?
  - Eguneroko teknologiak: blogak, liburutegi digitalak, Sare sozialak, wikipedia
  - Azterketa kualitatiborako softwarea: Atlas.ti, Nvivo...
  - Multimedia ediziorako tresnak
  - Marrazketa eta irudien edizioa: Blenfer, fotogrametria, GIS, Lidar
  - Testu prozesamenduko tresnak eta teknologia digitalak: hiztegiak, datu-baseak, corpusak, testuetatik terminoak erauzteko teknologiak: ixapipes, itzultzaile automatikoak: Modela, grep+sort, query.wikidata
- Beste hizkuntzetan garatu den programa edo aplikazio bat falta zaizu euskaraz? Zein?
  - CAQDAS
  - Ahotsetik testura transkribatzeko tresnak
  - Edukia batez ere

HDetan ikasketak eta ikerkuntza

Zein motako ikasketak egingo zenituzke?

6 erantzun

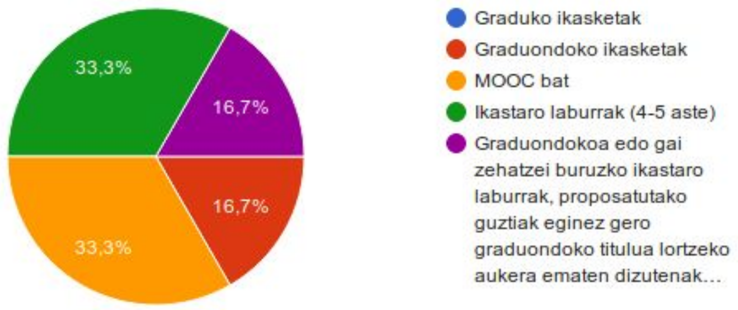

Humanitate Digitalei buruzko proiektuetan parte hartuko zenuke edo horretan trebatzeko ikastaroetan izena emango zenuke?

7 erantzun

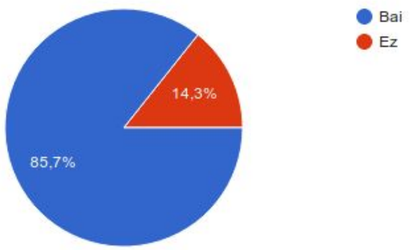

Beharrak eta lankidetza

- Uste duzu zure ikerketarako edo lanerako zerbait automatizatu daitekeela? Zer?
  - Wikidata eta liburutegien katalogoen arteko loturak ezartzea
  - Arkeologiako eta euskal herriko epigrafia on-line datu baseak, ikerketarako eta gizarteratzeko
  - Euskalterm datu-banku PUBLIKOaren tripak liberatu ditzatela, arren!!

Tresna hori lortzeko, lankidetzan aritzeko prest zaude?

7 erantzun

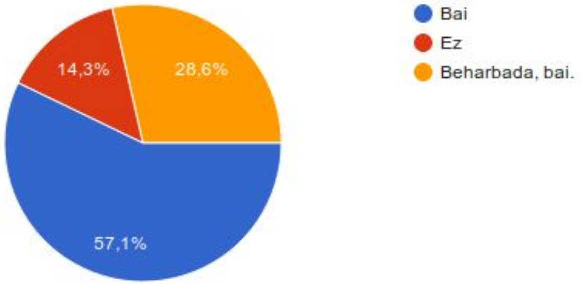

Batzorde Antolatzailea

- Batzordekoon eposta:
  - Iñaki Alegria: i.alegria@ueu.eus
  - Xabier Landabidea: txerren@gmail.com
  - Mikel Iruskieta: mikel.iruskieta@ehu.eus

47.
UDAKO
IKASTAROAK
#ElkarEkin
www.ueu.eus

2019ko ekainaren 20an
Bilbon, Euskaltzaindiaren egoitzan

Udako ikastaroen Hasiera Ekitaldia

Humanitate digitalak:
aukerak, erakundeen rol berriak eta elkarlana.

Antolatzailea

udako euskal unibertsitatea

Laguntzailea

EUSKALTZAINDIA
REAL ACADEMIA DE LA LENGUA VASCA
ACADÉMIE DE LA LANGUE BASQUE

Eskerrik asko